

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Årsskrift 2003

**Roskildeegns
Slægtsforskerforening**

16. årgang

Årsskrift 2003

Roskildeegnens Slægtsforskerforening

16. årgang

Årsskrift 2003

16. årgang

Udgivet af: Roskildeegnens Slægtsforskerforening

Redaktion: Karna Hansen
Henning Kiilerich

på: Forlaget HEROLD
Bjældevej 5
4000 Roskilde
Telefon 4636 9090

Copyright © 2001: Forlaget HEROLD

1. udgave, 1. oplag

ISBN 87-89165-05- 5
ISSN 0904-1427

Enhver form for gengivelse fra dette skrift
må kun ske med angivelse af kilden.

Indhold

Det begyndte for 20 år siden.....	4
<i>Karna Hansen</i>	
Brev fra præsten i Ørsted, dateret 25. Aug. 1763.....	6
<i>Kit Bisgård</i>	
Bryggeriets Saga	8
<i>J.P. Skou</i>	
En kvindeskæbne i Bogense i 1800-tallet	15
<i>Inger Wermuth Jensen</i>	
En turistrejse til Italien i 1921.....	20
<i>Ole Sylvester</i>	
Årsberetning.....	28
<i>Kit Bisgård</i>	
Bestyrelsen	32
Foreningens hjemmeside på Internettet:	32

Det begyndte for 20 år siden

Af Karna Hansen

Den 30. oktober 1983 samledes en halv snes slægtsforskere hos malermester John L. Jørgensen, Hovedvejen 155 i Osted til stiftende generalforsamling af Roskildeegnens Selskab for Genealogi og Personalthistorie. Samme aften blev vedtægter og de første aktiviteter fastlagt.

Den første bestyrelse bestod af:

John L. Jørgensen, Osted, formand
Georg Knudsen, Hvalsø, kasserer
Susanne Knudsen, Hvalsø, sekretær
Henning Kiilerich, Svogerslev
Erna Nielsen, Svogerslev

I løbet af de 20 år har der ikke været de store udskiftninger i bestyrelsen. I 1986 overtog Jens V. Olsen formandsposten efter John L. Jørgensen, og han afløstes af vor nuværende formand Kit Bisgård i 1995. Inge Linnet overtog kassererjobbet i 1985, hun blev afløst af Ulla Rasmussen i 1989, som fungerede som kasserer indtil 1992. Derefter var Stefan Andersen kasserer til 1999, hvor han måtte trække sig på grund af sygdom. Hvervet blev overtaget af foreningens nuværende kasserer Flemming Molin. Der har ikke været mange ændringer i sammensætningen af den øvrige bestyrelse.

Foreningen har levet op til sit formål, at vække og vedligeholde interessen for slægtsforskning, ved

afholdelse af foredrag med relevante emner og medlemsmøder, hvor man har haft lejlighed til at diskutere problemer og oplevelser, som man er stødt på under sin egen forskning. Flere medlemmer har udgivet slægthistoriske værker. Desuden har foreningen foretaget ekskursioner til arkiver, biblioteker, museer m.v. Foreningen har haft udstillinger af slægthistorisk materiale både i Roskilde Bank og på Roskilde Bibliotek. Den største udfordring var Slægtsforskertræffet 13. april 2002, som foreningen afholdt sammen med Sydkystens Slægthistoriske Forening i Greve. Træffet blev afholdt i god ro og orden på Roskilde Katedralskole med fint deltagerantal, og bestyrelsen har efterfølgende modtaget mange pæne og rosende ord om arrangementet.

Foreningen afholdt igennem mange år sine møder på Kildegården. Huslejeforhøjelser medførte, at møderne blev flyttet til Mormonkirkens mødelokale på Låddenhøj. På grund af bygningsarbejder, var det ikke muligt at være der efter 1 januar 2003, så vi fik midlertidigt lov til at anvende et lokale i Nordea bank. Fra næste sæson flytter vi tilbage på Kildegården, hvor ændrede regler for leje gør det betydeligt billigere at være der.

På generalforsamlingen den 9. maj 2001 blev det besluttet at ændre foreningens navn Roskildeegnens

Selskab for Genealogi og Personahistorie til det mere jordnære og mundrette Roskildeegns Slægtsforskerforening. Jens V. Olsen stod som for det gamle også for det nye logo.

Medlemstallet har været støt stigende i de forløbne år, således at

vi på nuværende tidspunkt har 87 medlemmer.

20-års jubilæet vil blive markeret på foreningens julemøde den 9. december, hvor foreningen vil stå for et let traktement.

Brev fra præsten i Ørsted, dateret 25. Aug. 1763

Af Kit Bisgård

En frimærkesamler, Jørgen Schnack, som på auktion havde købt et gammelt brev fra præsten i Ørsted, blev henvist til mig, da han ville have lokalarkivet i Roskilde til at "oversætte" brevet fra gotisk. Han har givet mig lov til at bringe det i vores årsskrift.

Det kommer her:

Adressen uden på brevet :

Høyædle og Høyærværdige
Herr Ludvig Harboe
Biskop over Sjællands = Stift og
General Kirke Inspector
Underdanigst
Til Eigbye Præstegaard

Brevet:

Høyædle og Høyærværdige
Høystærede Her Biskop!

Hermed har jeg underdanigst at anmelde for Deres Høyædle Høyærværdighed een Casum som ohngefær for 4re uger siden har tildraget sig her i Ørsted Menighed. Een nyelig til Menigheden ankommen Huusmand ved navn Ole Christesøn af Bendzons Eyes gods har villed indføre een nye skik; Hands Kone haffted ikke endnu været 3 Uger inden Kirke effter hendes Barselseng; Da Manden kom til mig, og vilde have hende i Kirken Dagen dereffter paa een Søndag; Jeg som nyelig var kommen op af Feberen og kunde ikke taale at staae i dend trækvind i Kirkedøren svarede at hans Kone kunde meget vel bje endnu en Uge inden hun holdt sin

Kirkegang, og at hun næste Søndag effter skulle blive introducered, hvormed Manden var fornøjed og gik bort. Dette skeede i Degnens overværelse som hørde aldt hvad der passerede. Ikke destomindre gik hands Kone strax Dagen derpaa i Kirken uden at give mig det tilkjende; og hun haffted sit Følgeskab med sig, 2 Mandspersohner hvoraff hendes egen Mand var den eene og nogle Koner, som hun haffted bedt til at følge sig. Dette fik jeg ikke at vide førend Dagen dereffter. Hiellers skulle jeg have indleedet hende af Prædikestolen effter det Kongl. Allernaadigste Rescriptes bydende af 22 Nov. 1754. Nu har jeg vel søgt, at afgjøre denne Sag i Mindelighed, saaledes at Konen, som endskjøndt hun ikke blev indleedet af Kirkedøren, hvilket var hendes egen Skyld, skulle give Degnen og mig vores offær hvilket vi ville uddele til de fattige, at andre ikke skulle tage et ondt Exempel deraff men det er saa langt fra at enten Manden eller quinden vil finde sig i Billighed, at de tvertjnod ere meget frekke og Dumdristige til at forsvare det de haver gjordt. Ja Manden turde sige mig det i mine øyne og han undrede over at jeg turde understaae mig at

kræve offer af hands Kone da hand vidste, at der var een forordning for at ingen Præst maatte understaae sig, at introducere nogen Kirkegangs Kone; jeg har vidner paa hands Mund, som altid kand med Eed bekræfte, hvad hand sagde ~ Hand gik derpaa bort og truede, at hand skulle lære mig noget andet som hand ogsaa har sagt til Klokkeren i Kiøge Seigr Rønning – Da nu bemelte Mand og Kone Lader see en aabenbare Malice, deres opførsel foruden at de understaaer sig vrangeleg at forklare det Kongl. Allernaadigste Rescript der ikke forbyder at introducere en Kirkegangs Kone af Prædikestolen naar hun ikke vil lade sig indleede af Kirkedøren og ikke frietager en saadan Kone fra at offre men allernaadigst paabyder at hun ligefuldt skal give hendes offer; saa formoder jeg underdanigst, at bemelte Mand og Kone bliver anseete straf skyldige og at der bliver Statuered Exempel paa Dem, til advarsel for andre, som maaskee ellers ville træde i Deres fodspor. De ere begge lige gode i ondskab og viiser samme traadzighed jmod Deres Herskab, som mig. De kunde derfor fortjene som modvillige overtrædere af Dend Kongel. Allernaadigste Forordning eller Rescript att staae aabenbare Skriffte og give i

det mindste saa meget som Konen og hendes følgeskabs offer kunde beløbe sig til. Saaledes er det skeet eengang tilforn i sal. Biskop Herslebs Tiid at en Kone som kom for silde til Kirken paa en Søndag, og gik derpaa ind i Kirken uden at blive introduceret, maatte give saa meget til de fattige som hands og hendes Følgeskabs offer kunde beløbe sig til nembliq 4re mark, hvilket hun godvillig gav og loed derfor ikke viidere straffe ~ Jeg har i forvejen villed indberette denne Casum ifald Ole Christensen som han har trued skulle anklage mig for Deres Høyærværdighed, underdanigst bedende at hand ikke maatte faae noget Svar, inden jeg selv er tilstæde som jeg haaber at have dend Ære, at gjøre min opvartning for Deres Høyærværdighed i Eigbye paa næstkommende Mandag.

Har saa dend Ære med al ærbødig veneration stedse at forblive

Høyædle og høyærværdige
Høytærede Her Biskop

Deres underdanige tjener

Og forbeedere hos Gud

Ørsted Præstegrđ 25. Aug. 1763

[Ulæselig underskrift]

Bryggeriets Saga

Et stykke kulturhistorie

Af J. P. Skou

For et par år siden spurgte Historisk Samfund for Præstø Amt, om jeg ville skrive en artikel om murer og husmand Niels Peter Kristensen i Lille Torøje på Stevns til årbogen for 2001. Det blev til "En af dem, der var med helt forrest", som redaktøren kaldte den, og den har sin baggrund i, at jeg i 2000 lod Niels Peter Kristensens erindringer "Hvad jeg mindes" udgive på eget forlag. Niels Peter Kristensen (1862-1947) er min kones morfar. Som ældre mand nedskrev han sine erindringer i to store protokoller. Slægtled efter slægtled var interesseret i at læse dem. Derfor måtte jeg gøre noget, så originalerne kunne lægges ind på Stevns lokalhistoriske Arkiv.

Som erindringer er flest, er det fortællingen om oplevelserne gennem livet, der berettes, men ind imellem er der fortalt helt konkret om begivenheder af stor betydning for egnen. Det gælder således historien om "Andelsbryggeriet Syd-Stevns", der eksisterede fra 1890 til 1912. De fleste ved vel stadig, at det netop var i 1880-erne og 1890-erne, at dannelsen af andelsvirksomheder tog fart. Alt skulle prøves, og det meste gik godt og nogle blev store. Dem er der skrevet flere tykke bøger om, fordi de satte mærker i danmarkshistorien. Derimod er der næsten

ingen mærker fra dem, der gik ned. Højest nævnes de som tragiske begivenheder, hvad det jo også er.

Andelsbryggeriet Syd-Stevns var et af dem, der gik ned, men det gjorde det på en måde, der gik ry af. Det hedder sig nemlig, at det hele sluttede med, at man holdt fest for underskudet. Det lyder tosset, men forklaringen er den, at der efter retssag og frivillig voldgift samt salg af bygninger og maskiner med videre blev et mindre beløb tilbage, som man enedes at feste for i stedet for at dele det ud på de ansvarlige andelshavere. Niels Peter Kristensen har i teksten fortalt om hele forløbet, og ved festen resumerede han historien i 300 rimede verslinier, som han kalder "Bryggeriets Saga". Jeg gengiver den nedenfor, helt som den står bevaret, blot med en ændret tegnsætning og en smule ophold, hvor tanker og tid skifter, så læseren kan få tid til at trække vejret. Det ville være fornøjeligt at høre den oplæst på østsjællandsk eller stevnsk.

For få år siden havde Carlsberg Bryggerierne jubilæum. I den forbindelse blev der skrevet bøger og lavet film til fjernsynet. De, der har fulgt med i alt dette, vil ved læsningen af sagaen her kunne genkende problemerne ved fremstillingen af øl i større omfang og den hemmelighed, hvormed man om-

gikk dem. Konkurrenten skulle sandelig ikke gives en chance. Alligevel ser man, at Andelsbryggeriet Syd-Stevns søgte at vinde med i alt det nye, der kom frem i den tid. Niels Peter Kristensen nævner således, at de havde besøg af en "Hr. Alfred Jørgensen" for at se, om han kunne hjælpe dem. Hans forslag kostede penge, men de reddede ikke virksomheden. Denne Alfred Jørgensen (1848-1925) var ikke nogen hr. hvem som helst. Han havde startet den kendte virksomhed "Alfred Jørgensens Gæringsindustri" og i

1886 udgivet bogen "Gæringsorganismene", der siden kom i en række oplag og udgaver i Tyskland (5), England (5) og Frankrig (2) foruden i Danmark. Udgaven fra 1945 var standard i pensum, da jeg i 1950-erne studerede mikrobiologi på Landbohøjskolen.

Da problemerne var ved at vokse bryggeren helt over hovedet, fik han den idé at søde det sure øl med sakkarin (stavet Zacarine). Som man ser, blev det dog forbudt af den berygtede justitsminister Alberti.

Herefter følger sagaen, som taler for sig selv:

Naar vi er samlet her i Dag
for sidste Gang i denne Sag,
vil jeg forsøge i korte Træk,
hvis det la'r sig gøre med Pen og Blæk
at skrive Bryggeriets Saga,
hvad der passeret i de svundne Dage.

Nu tror I maaske at det er Kommers,
fordi jeg vil holde en Tale paa Vers.
Ja, noget imellem er jo Skæmt,
og Talen bliver nok hurtig glemmt.

For 22 Aar tilbage,
det var i de gode gamle Dage,
da Andelssagen var mere ny,
da var der røre i hver en By.
Det viste sig særlig paa denne Egn.
Man sa' det stammed fra en Degn,
der boede nede i Byen Lund,
og det var vist ikke uden Grund.
Brødet var dyrt, der var noget i,
at vi manglede et Andelsbageri.

Jeg ved ikke om det holder Stik,
der var nogle der sa', det var Politik,
Brødnid, Krakileri og meget andet,
der ind i selve Sagen var blandet.
Naa, Bageriet kom, og det gik godt,
men saa kom Tanken, nu mangler vi blot
lidt Øl til Brødet, det er jo Skik,
at væde Ganen med denne Drik.

Møder der holdtes mange og lange,
man talte, drøftede Sagen med Flid.
Tanken vandt fremad, det tog nogen Tid.

Lister der gik, Folk skrev under,
nogle selv men imellem Stunder,
skrev Listebærerne selv deres Navn,
og dette blev ikke Sagen til Gavn.

Saa blev man endelig klar til Starten,
nu kunde man trøstigt begynde Farten.
Der købtes Grund. Tilbud blev givet,
nu skulde Bryggeriet ud i Livet.

Der var nogle, der sagde det var for stort,
der er jo altid dem, der ser sort.
Saa købte vi Heste, Vogne og Træer,
Maskekar - Ølhove, meget mer,
man holdt Taler og ønsker
hinanden til Lykke,
og saa skulde vi rigtig til at brygge.

En Mand til Bestyrer vi havde faaet,
han var faglært, det skulde nok gaa godt,
han var stille, rolig og jeg tror,
han yndede meget det gamle Ord:
Tie er Guld, Tale er Sølv,
saa tog han fat og bryggede Øl.

Det gik ogsaa rigtig flot,
man var enige i, at Øllet var godt,
foreløbig ja, for da Varmen kom,
drejede hele Historien om.
Saadan ved den Tid at Folk holder Ferie,
kom der en skrækkelig Ølbacterie.
Saa skete der noget vi alle kender,
Fjender men ogsaa Sagens Venner
stemte højkrøstet i - paa den Melodi,
det raadne Øl er ej værd at drikke,
ske hvad der vil, vi køber det ikke.

Nu var gode Raad jo dyre,
Bryggeren han fik sin Hyre.
Hvad var Fejlen? Hvordan Maaden
der kan hjælpe os i Vaaden.
Vand blev hentet i Mergelgrav;
Øllet blev ikke bedre deraf,
det var der heller ikke mange, der troede.
"Gravøl" blev Navnet,
der nu kom paa Mode.
Regnskabsdagen og Timen kom,
"Underskud" blev den haarde Dom,
og det var ikke helt ubetydeligt,
ca. 4000 det var ikke frydeligt.

Bestyrelsen drøftede ivrig Sagen,
hvor Grunder laa, hvad der var Hagen.
Kristian Olsen sa', det er Fødselsveer,
og den Ting kan hænde, det ofte man ser.

Formanden havde andre Begreber,
bare det ikke er Barselfeber.

Naa, fremad vi skulde, vi kunde ej tøve,
det maa gælde en fornyet Prøve.
Den gamle Bestyrer sin Afsked tog,
paa ham blev man aldrig rigtig klog.

Der kom en ry, man satte sin Lid
til bedre Forhold i kommende Tid.
Han var ikke saa lidt af et Geni,
og saa maa man sige, var han ikke fri
for at være glad for lidt Kommers,
han kunde synge og holde Taler paa Vers,
spille Harmonika som en Mester,
blev en velset Mand ved forskellige
Fester -
og brygge, det gik slet ikke saa galt,
det vil sige, han brugte ikke ret meget
Malt,
men det var jo da i vores Favør,
han brugte Humle og saa lidt Kulør
(I parentes bemærket, det er det fine,
han brugte nemlig Zacarine).

Han sa'e engang selv, jeg forstaar det ikke,
at nogen det: e Produkt vil drikke.

Det gik stadig tilbage, den Sag var klar.
Driftsunderskud der blev, og der var,
saa kom et Far Aar, der var mindre
slemme,
det er da noget vi ikke maa glemme.
Vi fik Overskud, nu i Haabet vi ser
en Tid, hvor vi ikke faar Underskud mer.

Glæden blev desværre ikke varig,
Lykken var os atter karrig.

Vi kosted det ene, vi kosted det andet,
men stadig var det galt med Vandet,
det fik Skylden for det hele Væsen,
det raadne Øl og hele Postyren,
man sa'e det skyldtes "Homosyren".
Ja, man forandrede og lavede om,
men stadig til samme Facit man kom.

Saa kom der noget, der var meget værre,
noget hvorover vi ikke selv var Herre.
Allerede dengang var der noget Klistet
med ham, der var Danmarks

Justitsminister.

Der var en Brygger, vel en af de fine,
der ikke vilde bruge Zacarine.
Man stilled det op som det rene Bedrag,
det var en samfundsfarlig Sag.
Han satte sig hen og laved en Lov
til Folkets Bedste og alles Behov;
i korte Træk gik den ud paa dette,
hvorefter enhver sig haver at rette:
"Med Zacarine i Øl er vi ganske færdig
med megen Agtelse, Alberti".

Det var vist et af de største Slag,
der ramte os haardt i denne Sag,
Bygget var dyrt, Malten ej mindre,
Driftsunderskud var ej til at hindre.
Der gik nogle Aar med et slejtt Resultat,
tilsidst blev alle dog klar over,
at vi maatte skifte Bestyrer igen
for at se, om der ikke var noget at gøre,
vi kunde ikke blive ved at køre
paa den Bov ret længe endnu,
vi gaar jo Fallit, det var en Gru.

Vi fik en ny Mand, en meget stiltfærdig,
om ham var der ikke noget mærkværdig,
han blev et Aarstid, saa blev han træt,
det var vist heller ikke saa let.
Han troede ikke det kunde nytte,
saa sa'e han op, nu vilde han flytte,

Vi fik en anden, det var en Mand,
der havde set sig om i det ganske Land
Det var endelig en, der var rigtig "a-jur"
med moderne Teknik, en frejdig Natur,
han havde faret saa viden om,
til Argentina han ogsaa kom,
her brygged han Øl i den stærkeste Hede,
man drikker jo meget, naar man maa
svede.

Han var den, der baade kunde og vilde,
ja han kunde rendyrke Gærbacillen.
Saa blev der atter vendt op og ned
paa meget af det, der var Fejler ved,
naar bare man kostede dit og dat,
og saa for Resten tog rigtig fat,
saa skulde det nok komme rigtig i Gænge,
men det kostede jo en Masse Penge.

Vi bryggede Dobbeltøl til Eksport,
Maltøl, Skibsøl, hvad det nu hedder,
det blev vel nærmest en kostbar Sport,
men det gik snart over alle Bredder.

Vi reclamere og pastorisere -
men det gik smaat med at Eksportere.
Det gik tilbage langsomt men sikkert,
det var let at se selv foruden Kikkert,
hvor vi vilde ende,
Skuden var ikke til at vende.

Saa var det vi hejsede Nødflag op,
sendte Bud omkring til sagens Venner,
nu gælder det, vil I nu slutte Trop.
Svaret vi fik, vist I alle kender.
5000 Foreninger om Hjælp vi bad,
der var kun de 27 der gad.

Hjælp dig selv, saa kommer du frem,
stol paa din Nabo, og du faar Skam,
Det er et Ord, der er gammel kendt,
vi mærked, at det var rigtig bevendt.
Naa lad mig nu la være at mukke,
og heller holde op at klage og sukke,
det nytter jo virkelig ikke noget,
men det hele var jo saa skrækkeligt
broget.

Det gjaldt jo her de mange Hjem,
især de smaa, der var daarligt stillet,
da kom det frivillige Mandskab frem
for om mulig at oprette gensidig Tillid.
En Voldgift blev nedsat, og de tog fat,
de arbejded godt, fik et Resultat,
det var slemt, men kunde have blevet
værre.

At lægge Ligning er som bekendt
en vanskelig Sag, det var dog kun de
færre,

der ikke sa' ja, da Sagen var endt.
Det var jo saadan, at vi var bare
en lille Flok af den store Skare,
der rejste Sagen men svigted igen,
da det gjaldt ved Offer at frelse den.
Af Halvtrediehundrede kun 67-tyve,
der ikke vilde stjæle ej heller lyve.
Ja, nu er Bryggeriets Saga endt,
tilslut kun en Tak jeg vil ha sendt
til dem, der har baaret

Dagens Hede - og Møje,
har maattet svede - og døje

Ubehagelighederne ved denne Sag,
dem vil vi si:ge Tak i Dag.

Anton Jensen, Lund, vil jeg nævne her,
vi kendte ham alle enhver især.
Lad være at han stundom tog
lidt Fejl i denne Sag,
vi maa indrømme, at han dog
tog mange haarde Tag.
For Andelstunken har han stridt
som faa i dette Land,
han stod paa. Vagt for Sagen tidt
og kæmped som en Mand.
Han Formand var de mange Aar,
det var hans Sorg, vi nok forstaar.
Det Store Ansvar laa paa ham,
han følt'et som sin og Sagens Skam,
at ikke det vilde sig føje
trods Arbejde, Slid og Møje.
Lad os skærke hans Minde en kærlig
Tanke
med Tak for hans Gerning,
den store, den ranke.

Voldgiftens Mænd, ja de skal ha' Tak,
de kom ikke med overflødig Snak.
De tog fat med kraft og ufortrøden
for om mulig at lindre noget af Nøden.
De stod frit, derfor deres Ord havde
Vægt -
stod ikke i Forhold eller Slægt
til dem, der i Sagen var interesseret,
der blev gransket Papirer, spekuleret,
udsendt Opraab, agiteret, kort at fortælle
-
gjort alt muligt for Retten kan gælde.
De skal deres Del af Æren ha',
at vi naaede Enden saa godt endda.

Ja, der var heldigvis ikke saa faa,
som egentlig i denne Rubrik skulde staa.
Chr. Olsen, Torøje, var en af dem,
der var med, da Sagen den kom frem,
han har trofast holdt ud fra først til sidst,
bevaret Haabet til sidste Gnist,
inden han vilde la' Modet falde,
men det er umuligt at faa nævnt dem alle.
Der er dog en, vi ikke maa glemme,
det bedste man altid til sidst skal gemme,
da Anton Jensen gik af,

var det ham der tog fat
med sikker Haand paa Skudens Rat,
men Skuden var Vrag paa sin sidste Fart,
det saa han godt, det er soleklart
at frelse den helt haabløst var,
"Mandskabet" her sin Opgave har.
Den Opgave røgtet han godt, maa vi sige,
han holdt trofast ud - vilde ikke vige.
Han var den ledende,
han ofred sin Tid paa Sagen
for at føre den frem,
og faa Retten for Dagen.
Han rejste, forhandlede, mødte for

Retten,
var den der bedst kunde afgøre Trætten.
Hvor kunde han ofre for denne Sag
sin Kraft, sit Arbejde Dag for Dag?

Ja her er et Spørgsmaal, jeg ikke kan
klare,
maaske han bedre selv kunde svare.
Jeg tror nu det forholder sig saa,
at det er noget, man ej kan forstaa.

Han følte vel, han kunde ej lade være.
Slaget var tabt, det skulde tabes med
Ære.

Se det fik han ogsaa Lykke til,
han saa hvor meget, der stod paa Spil.
Vi kender jo Loven, den er let forklarlig.
den lyder Subcidiert Solidarisk

Ansvarlig:
Alle for en og en for alle,
skal dette gælde maa mange falde.
Han arbejdede troligt og støt paa det
jævne,
for en frivillig Ligning, som var efter
Evne.

Se det er det store i denne Sag,
det søger forgæves sin Mage,
det var Brodersind i Vennelag,
vi bør ikke længer klage.

Selv Slaget vi tabte, det faar sin Glands
med den Slags Blomster i Mindekrans.
Jens Kristensen, Lyderslev, han tog fat
med sikker Haand paa Skudens Rat.

Han bragte Mandskabet frelst i Land -
Bjergede alle, hver eneste Mand.
Men det var ogsaa en haard batalje,
han burde egentlig haft Redningsmedalje
med Ret til at bære den, det er da
begribeligt,
hvortil skulde man ellers have sligt.
Og Indskriften, der skulde staa derpaa,
skulde lyde noget ligende som saa:

*Tak for Virke, Tak for Daad,
Tak for hjertevarme Raad,
Støt og varsomt gik du frem,
derfor Tak fra mange Hjem.*

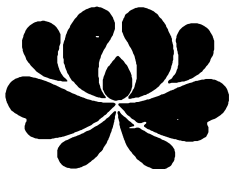
*Skal vi saa rejse os op igen
og raabe et "Leve Jens Kristensen".
Han har slidt for os alle, ej sparet på
Kraften.
Derfor skal han have et "Hurra" I Aften.*

Samtidig hermed fik Jens Kristensen som hædersgave overrakt et guldur med indskription. Det kostede ca. 200 kr.

Som vi lige har læst, var der af de 250 andelshavere kun 67, der kunne gøres økonomisk ansvarlige. De enedes om at dele det store underskud ved frivillig ligning i forbindelse med voldgiftsagen, og de skyldige beløb strakte sig fra 10 kr. til over 2000 kr. Niels Peter

Kristensen måtte betale 1000 kr. Et meget stort beløb for en husmand i 1912.

Med tiden kom alle heldigvis over det, og det var godt, men det bedste af det hele var alligevel, at vi havde en god samvittighed, sluttede han.

En kvindeskæbne i Bogense i 1800-tallet

Af Inger Wermuth Jensen

Når man leder efter noget, finder man altid noget andet, siges der.

Således gik det mig, da jeg i justitsprotokollen ledte efter min tipoldefars formodede hussalg i Bogense engang i 1820-erne, hvilket

jeg imidlertid ikke fandt; derimod oprullede nedenstående sag vedrørende hans søster sig for mig.

Men vi begynder med begyndelsen.

Søndag den 25. august 1776 var der barnedåb hos parykmager Andreas Wermuth og hans kone Ane Maria Jepsdatter, der boede i Adelgaden nr. 25. Det var det femte barn, en datter, der fra denne familie blev båret til dåben i Bogense kirke, hvor hun fik navnet Christiane Benedikte Wermuth. Gudmoderen var Wolf-diderik skomagers kone, og blandt fadderne var barnets morfader vægter Jeppe Pedersen, der boede i Teglggaardsgyden.

Det har dog næppe været nogen stor festlighed, der har været holdt i denne anledning, for parykmagerfamilien hørte til blandt byens fattige indvånere.

Huset, familien boede i, var på 5 fag, hvilket svarede til ca. 7 meter i længden. Det lå på den sydlige side af gaden med have ned mod bækken. Familien bestod på denne tid kun af fire personer, idet de tre ældste børn var døde, så Christiane havde kun en broder, den to år ældre Johan Henrik Alexander at lege med, indtil der tre år efter kom en ny broder, Gottlieb Ditzel, og børneflokken sluttede i 1781 med Christopher, hvilke alle opnåede at blive voksne.

Børnene har nok tilbragt megen tid ved bækken, når de ikke har skullet hjælpe enten moderen eller faderen med forskellige gøremål, som for eksempel luge blandt urterne i haven eller løbe byærinder.

Skolegangen begyndte allerede ved 5-6-års alderen, og skolen, kaldet den danske skole, lå på Torvet; men da der endnu ikke var undervisningspligt - den indførtes først i 1814 - var det ofte så som så med børnenes fremmøde i skolen.

I slutningen af februar måned 1791 døde Christianes far. Skiftet efter ham fortæller noget om deres fattigdom: i den ene alkove var der foruden en sribet hovedpude og et par lagner "en blaa og hvidsribet overdyne, ingen fyld, og sammenlagt", og "til underdyne kun et gl. vaar", og underdynen i den anden alkove var også blot et gammelt vår uden fyld. Det sparsomme bohove i stuen betegnes altsammen som gammelt eller beskadiget.

I den første tid efter parykmagerens død blev familien boende i huset på Adelgaden.

Christiane blev konfirmeret i 1791. Derefter er hun efter al sandsynlighed kommet ud at tjene.

Moderen, Ane Maria Jepsdatter giftede sig i 1793 med soldaten Andreas Brunselius, og Christiane boede ved folketællingen i februar 1801 sammen med dem tilleje hos skræder Peder Mortensen, der var fattiglem og havde 25 børn! Af dem var der dog kun de tre yngste hjemme på dette tidspunkt.

I december 1801 døde Christianes mor, og hun blev begravet den 19. på kirkegården i de fattiges jord. Skiftet efter hende er endnu mere fattigt end det efter faderen.

Christiane har på et tidspunkt lært at spinde, hvilket man ved, at hun senere hen ernærede sig ved.

I året 1808 blev en deling spanske soldater indkvarteret i Bogense. De var flotte at se i deres hvide uniformer med violette opslag på ærmerne. De eksercerede på Torvet, hvilket tiltrak sig manges opmærksomhed. Men selv om man levede i god forståelse med disse fremmede, klagedes der dog over dem: de rapsede i folks haver, og de var nærgående over for byens unge piger. En af disse, der lod sig besnære af sådan en fremmed flot soldat, var Christiane Wermuth. Deres forhold fik følger, og den 10. marts 1809 nedkom Christiane efter en hård fødsel med en dødfødt søn. Han havde efter jordemoder Dorthe Brandts udsagn navlestrengen om halsen, og hun formåede ikke at redde ham. Til barnefader udlagde Christiane "en spansk Soldat Sobierer", som der står i kirkebogen. Barnet blev begravet tre dage senere i "2 Sld. Jordan", hvilket vil sige, at der betaltes 2 slettedaler for

gravstedet. Christiane var nu 33 år gammel.

Christiane havde åbenbart fået smag for soldater, for i 1812 blev hun i marts viet til en sådan, nemlig Anders Ibson Dalsgaard, der kom fra Ribe-kanten. Forlovere var Christianes bror sadelmager Gottlieb Wermuth og dennes svoger snedker Henrik Laub. Omkring tiden ved brylluppet købte Anders et hus på Adelgaden; han var stadig soldat i det fynske Infanteri Regiment, men senere hen kom Anders til at ernære sig som daglejer i Bogense.

I begyndelsen af august 1815 fødte Christiane en datter, der imidlertid var så svag, at hun blev hjemmedøbt dagen efter fødslen. Hun fik navnet Inger Marie Andersdatter; hun blev kun tre uger gammel og døde, før hun blev fremstillet i kirken. Derefter kom der ikke flere børn i dette ægteskab.

I 1822 fik Anders og Christiane oprettet testamente, hvori der bestemtes, at den længstlevende skulle arve den afdøde, hvilket i hovedsagen bestod af huset, de boede i.

Nu gik hverdagene og årene med dem med arbejde for begge ægtefælleerne: Christiane spandt, og Anders gik i dagleje hos folk i Bogense.

Imidlertid skete der det, at Christiane i årene omkring 1822 var kommet ind på en dårlig vej, idet hun havde fået kontakt med købmand Christen Krølls barnebarn, den kun 12-årige Margrethe Rasmusdatter, der boede hos sine bedsteforældre. Denne kontakt etableredes ved lidt efter lidt at love hende en eller anden

småting, som f. eks. at give barnet æbleskiver, kaffe, punch eller øl, og under deres møder har Christiane øjensynlig lokket pigen til at tage forskellige ting, dels hjemme hos bedsteforældrene, dels hos andre i byen.

Foruden dette havde Christiane også arrangeret bal eller dans hos sig, og deltagerne hertil var dels bekendte af Margrethe, dels af Christianes brodersøn, den 10-årige Hans Wermuth. Af alle de nævnte otte deltagere var kun én konfirmeret. I entré til dansen havde børnene betalt hver 1 Mk, og for disse penge havde Christiane til de ældste drenge serveret brændevin, men kun den ældste havde drukket noget. De øvrige havde fået mjød, kaffe eller the. Dertil havde Christiane serveret smørrebrød og julekage. Hvad børnene derudover ville have, havde de været i byen for at købe. Dansen "havde været til Kl. 2 à 3 om Natten Men der var dog ingen Uordener forefalden," forklarede de indkaldte børn senere i retten.

Det bemærkes i sagen, at "det saakaldte Bal eller rettere Dands, var uden Politiets Tilladelse."

Hvad angår de omtalte tyverier, så endte dette med at blive en større sag med adskillige implicerede personer og mange ekstraretsmøder på rådhuset, hvor de implicerede forklarede sig flere gange for at udrede, hvad der var stjålet fra hvem og hvordan. Den første ekstraret holdtes den 4. april 1823 på rådhuset.

De implicerede, foruden Christiane Dalsgaard og Margrethe Rasmusdatter, var Marie Jensdatter

på 13 år, Anne Marie Koefoed og hendes 16-årige datter Arentine Dall. Desuden var der købmand Iversen, handelsbetjent Burchart og kromand Hans Jørgensen og endnu en 12-årig pige, Christiane Christensdatter samt flere andre.

Det viste sig, at Margrethe havde taget følgende ting fra sine bedsteforældre, købmand Christen Krøll og hans husstand, som de havde savnet dels i det foregående år, dels i indeværende år: seddelpenge, guld- og sølvmønter, ½ pund kaffe og noget sukker, en brystnål, et signet, et perlehalsbånd, et livbånd og nogle kniplinger m. m.

Mistanken var faldet på barnebarnet, da madam Krøll skulle aflevere kniplingerne til madam Koefoed, der skulle sy dem på en kappe til hende. Sagen blev undersøgt, og mistanken viste sig at være begrundet. Margrethe havde taget disse ting, når lejlighed gaves, dels af egen drift, dels efter forlokkelse af Christiane Dalsgaard, forklarede hun i retten.

Også hos jomfru Sophie Lund havde Margrethe været og taget en saks, som lå på dennes klaver.

Værdien af alle de stjåle ting vurderedes til ialt 39 Rigsbankdaler 88 Skilling.

Margrethe forklarede, at hun ingen medhjælper havde haft til sine rapserier.

Nogle af pengene havde Margrethe fået pigen Marie Jensdatter, der ofte gik ærinder for en dame i byen, Madam Simonsen, til at veksle hos købmand Iversen, handelsbetjent Burchart og kromand Hans Jørgensen, der alle i retten

bedyrede, at de ikke vidste, at pengene var stjålne og derfor uden at betænke sig havde vekslet dem. De blev derfor ikke straffede.

Christiane Dalsgaard, der fremstilledes i retten "uden Baand og Fængsel," forklarede, at hendes mand ikke havde vidst om eller deltaget i hendes forbrydelser. Hun sagde endvidere, at hun ind imellem havde været beruset af stærk drik, "da hendes Hoved ikke kan taale noget". Endvidere forklarede hun, at der ikke kom læredrenge eller tjenestekarle hjem til dem "for at svire eller sligt", ligesom hun har aldrig før været tiltalt eller straffet.

Den 5. maj faldt dommene over de implicerede:

Margrethe Rasmusdatter, der heller ikke før havde været straffet, dømtes for tyveri og skulle straffes "med Riis ved (af) Slutteren (arrestforvareren) under Fogdens Opsigt ... samt udrede ¼ af Sagens Omkostninger."

Christiane Dalsgaard dømtes for forlokkelse og hæleri, og straffen derfor blev "til Arbeide i et Aar som Forbedringshuusfange i Odense Tugt og Forbedringshuus." Også hun skal udrede en del af sagens omkostninger.

Marie Jensdatter, heller ikke før straffet, frifindes, fordi hun er under den kriminelle lavalder.

Christiane Christensdatter frifindes også.

Men Marie Koefoed, som var "over criminel Levealder", men ikke før straffet, dømmes for hæleri og for "at kunne anses for at have bidraget meget til Datteren Arentine Dalls lignende Forseelse." Hun straffes

med fængsel på vand og brød 2 gange 5 dage og nætter samt til at udrede sin del af omkostningerne ved sagen.

Arentine Dall har været moderens medhæler og straffes på grund af sin ringe alder med 20 dages fængsel på sædvanlig fangekost samt betaling til sagens omkostninger.

Disse omkostninger forlanges udbetalte inden 15 dage.

Den 26. maj 1823 om morgenen afgik vognen med fangen Christiane Dalsgaard så fra Bogense til Odense Tugthus, hvor hun straks indsattes. Hun blev registreret som "Fange nr. 2150, 46 Aar, gift, ingen Børn, kommende fra Bogense Ekstraret. Forlokkelse og Hælerie."

Her i Odense opholdt Christiane sig præcis et år, idet hun blev løsladt den 26. maj 1824.

Hun har ganske givet opført sig upåklageligt under opholdet i fængslet, for i modsætning til flere af hendes medfanger er der ingen bemærkninger om hende i den forløbne tid.

Hjemkomnen til Bogense igen har Christiane holdt sig fra alle de ting, hun blev straffet for, og hun har levet sammen med Anders i fred og fordragelighed; der er i alle tilfælde ikke flere sager om hende i justitsprotokollen.

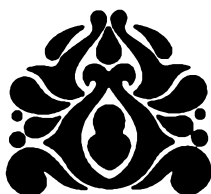
"Aar 1830 den 5te Jan. blev af Dagleier Anders Dalsgaard meddeelt at hans Kone Christiane Benedikte Wermuths Datter i Morges Kl. 5 ved Døden er afgaaet uden Livsarvinger..." Sådan står der i skifteprotokollen i Bogense, og den 9. januar blev der holdt skifte efter

hende. Arvingerne var hendes søskende, som var Henrik Alexander, der imidlertid var død og havde efterladt sig to sønner, Andreas og Hans Henrik samt en datter Karen Marie, der alle indtrådte i faderens sted. Broderen Christoffer var også død og havde en søn Andreas, og endelig var der sadelmagemesteren Gotlieb, der stadig levede. Imidlertid kommer Anders med sit testamente, og det siger, at Anders skal arve alt efter Christiane, og han fik således boet udleveret til fri ret og rådighed. Det var nu ikke for, at der var ret meget at arve ud over huset, der takseredes til 180 Rigsbankdaler;

indboet takseredes kun til 7 Rigsbankdaler.

Godt to år efter Christianes død giftede Anders sig igen med en Marie Jensdatter, (ikke hende, der er nævnt i sagen ovenover), og som faddere til deres datter, der fødtes året efter, var bl. a. Christianes bror sadelmagemester Gotlieb Wermuth og hans kone Margrethe Laub, så forbindelsen til svogeren har Anders holdt, trods Christianes uheldige adfærd for nogle år siden.

Christiane var som nævnt søster til min tipoldefader Gotlieb Ditzel Wermuth.

En turistrejse til Italien i 1921

oplevet og skrevet af landmandskone

Af Ole Sylvester

(redigeret af Karna Hansen)

I min afdøde søsters bo fandt jeg en dagbog skrevet af min mormor Johanne Christoffersen om en turistrejse til Italien sammen med hendes eneste datter, min moder Olga hun var da 18 år.

Rejsen starter den 28.10.1921 og slutter den 7.4.1922.

Johanne Christoffersen var født 1875 og havde været gift med Ole Christoffer Christoffersen. De havde haft en gård i Kettinge, men solgte den efter at deres to sønner døde i 1918 af den spanske syge og købte et hus i Bloustrød. Om efteråret året efter blev morfar forkølet ved en begravelse i familien, det udviklede sig til lungebetændelse, og han døde efter kort tids sygdom den 13 december 1919. Mormor beholdt huset og fordi hun havde en formue fra salget af gården behøvede hun ikke at arbejde. For at komme over sorgen blevet mormor anbefalet rejsen af familie og venner.

Mormor og Mor kunne begge noget tysk og havde fået hjælp og vejledning af familien Struck der tidligere havde ejet Skodsborg badehotel, især tante Amalie Struck, som også var med på en del af rejsen. De boede på hoteller og pensionater der var søgt af skandinaver, blandt andet hos den danske dame Marie Dine-

sens pensionater i Firenze, Rom og Napoli.

De havde to tyske rejsebøger med, dem har jeg arvet nemlig :

OBERTALIEN mit Ravenna, Florenz und Livorno. HANDBUCH FÜR REISENDE von Karl Bædeker, 1911.

Griebens Reiseführer, Neapel und Capri 1913. Albert Goldschmidt Berlin.

Her følger nogle udpluk af dagbogen, som udførligt fortæller om kvindernes færden:

Dagbog 1921

Fredag Morgen afrejst fra Bloustrød Kl. 8½ med Bil til Birkerød, med Tog til København, traf der Frk. Lunding, tog Kl. 10. 20 med Gjedser Expressen men maatte overnatte i Gjedser da vi havde glemt vore Pas hjemme. Olga tog tilbage efter dem.

Lørdag d. 29 Oktober tog vi med Færgen til Warnemünde, Olga og Frk. L. var søsyge men straks kvikke da vi var i Havn. En god Tur i behagelig Vogn til Berlin. I Berlin 10½ Aften i Regnvej, Onkel Edvard og Frk. Ls. Fætter tog mod os, vi kørte i Droche til Hotel Habbsburger Hoff, fint Hotel flot Værelse og

gode Senge, ingen Betjening, Restaurationen lukket her er Kellnerstrejke. Vi var ude at spadsere Under den Linden, Brandenburger Tor, spiste paa flot Hotel Middag, var paa Malerisamling, Tøjhus og Slottet, var med den underjordiske, den gaar med rasende Fart, vi var i Chalottenburg Kejserens Sommerslot.

Rejser Aften Kl. 8½ til München og Innsbruck.

I München maatte vi skifte, der var Frk. L. og jeg gaet ud for at finde noget at spise, mens blev Olga uvenner med en Portør som sagde "Omstein" og hun sagde nej, til sidst lukkede hun Døren til Kupeen i, men saa kom vi tilbage, alle skulde stige ud og det hurtigt ud af Vinduet med Kufferterne og en Mand kørte dem til næste Tog, vi glemte mit sorte Bælte og vor Marmelade....

I Dag 1. November er det Helligdag, Butikker er lukket, Folk pynter deres Grave og gaar til Guds-tjeneste men tager Blomsterne med hjem igen.

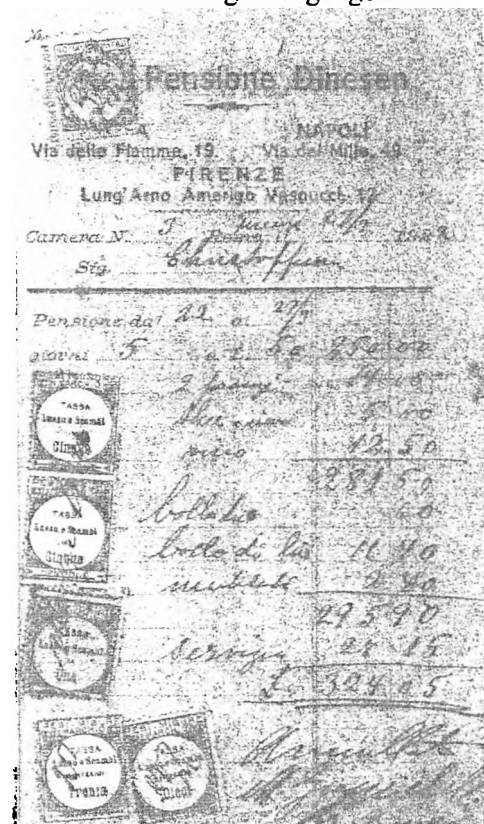
2. November i Dag er Frk. L. og Olga ene ude at spadsere, jeg vil hvile lidt, vi skal rejse Kl. 1½ over Brenner til Bozen. Maden er god, om Morgenen The, stort Rundstykke og Smør, i dag Æg. Middag, Suppe, Kjød og Omelet eller stegt Æble med Vin. I Berlin spiste vi Suppe, Gaasesteg, Ost og Brød Vin, men kunde ikke faa Smørrebrød, der er Strejke på flere store Hoteller og Restaurationer har helt lukket,

Befolkningen i Østrig gaar tarvelig Klædt med gammeldags lange Kjoler, i gaar Alle Helgens Dag gik de til Kirke, mange har da en stor sort Silkesløjfe i Nakken med

Baand saa lange som Kjolen det er vist Sørgedragt.

Den 4.11 kom vi til Firenze efter at have kørt hele Natten, ... (De skulle have været af i Florenz, stod ud og ventede på et tog fra Rom, der bragte dem tilbage til Florenz).

Hos Fru Dinesen kom vi godt 11, her er meget rart, her er kun 12 Personer mest Nordmænd, vi var ude i Dag og spadsere med den ene Dame men det regnede meget stærkt saa vi maatte hurtigt tilbage igen.

Floden Arno løber igennem den Gade hvor vi bor, den var omtrent tør i gaar da vi kom, Folk henter Grus og Sten i den men i Dag er der Vand, her har det ikke regnet i 7 Maaneder

saa alt trænger til Regn. Alle gaar med Paraply, cykler med Paraply, Hestene er helt overdækket og Kusken har en Kæmpeparaply over sig, det ser morsomt ud at se en Mand med stor Paraply trække en Hest ved Hovedet som trækker et Læs Hø, baade Hest og Hø er overdækket. ...

Søndag Formiddag var vi paa Slottet hvor Kongen bor naar han er i Florenz, det er meget smukt udstyret og elegant, der er nogle dejlige Værelser og Kabinetter, særlig Dronningens Toiletværelse, Tapetet er broderet alt sammen,

Fredag Kongens Fødselsdag, fint Vejr, mange Soldater med Musik trak her forbi i Morges, har været en dejlig Tur op i et Kloster, der maa intet Kvindeblik komme ud i Gaarden, der var tre Herrer, de fik Lov at gaa der ud. Munken som viste os om kan lidt dansk og svensk, han var just ikke bange for Kvindeblik, vi fik hans Adr. han vil gerne have et Kort fra Danmark, vi skrev vore Navne i en Bog. Der var en herlig Udsigt over Firenze og Bjærgene med Olivenhaverne. ...

Rejsen til Rom gik godt men Iltoget var omtrent en Time forsinket, omtrent 1 Time i Florens hvor vi sad og ventede og var 6 Timer om Turen i Stedet for 4. Jespersen havde været paa Stationen efter os men tog hjem igen inden vi kom, vi tog en Vogn og kom godt til Pensionen .

Torsdag var en Tur med Jespersen ude ved Garibaldi Monumentet, der er en storartet Udsigt over Byen. Fredag var Olga og jeg i Borghese Haven og om Lørdagen i

Villa Borghese, der er en dejlig Skulptursamling og en fin lille Malerisamling, selve Villaen er privat og meget smuk indeni ja og ude. Søndag regnede det saa sad vi hos Frk. Hassel i god Varme og drak The. Frejag Aften hørte vi de blaa Nonner synge Aftensang, det var smukt og højtideligt. Vi har været i Peters Kirken, der er et mægtigt Rum. Mændag atter godt Vejr, Solen skinner og det er varmt. Her er en lille Kaffee Taverna Russa hvor vi stadig hen om Eftermiddagen drikker The og høre god Musik, det er russisk Adelsfolk som ejer den.

D. 21 December Frk. H. og I. var hos Paven i Dag, vi var i Forum Romanon der var interessant at gaa mellem de mange Ruiner ...

Fredag i Vatikanet om Formiddagen, der er en stor smuk Skulptursamling, og en dejlig Malerisamling, der er særlig et Værelse hvor Væggene er malet af Raffael, der er et Maleri hver med store Skikkelser og forskjelligt Udtryk i hvert Ansigt, det er storslaet malet. ...

Torsdag d. 8 om Eftermiddagen til Nonneindvielse i det Kloster hvor Frk. I. og H. boede, det var meget højtideligt, den unge Nonne kom i en hvid Kjole og hvidt Slør, hun blev ført af en dansk Dame Prinsesse Margrethes Hofdame, først en Nonne med et Krucifiks saa to og to med hvert et Vokslæs, de sang, der var vist 14, saa den unge danske Pige (fra Charlottenlund) de knælede alle, Præsten holdt en lang Tale paa engelsk, spurte saa til sidst og hun svarede, hun blev pyntet med Brudekrans og fik en dejlig Buket af

vide Nelliker, da hun havde aflagt sit Løfte, saa gik alle Nonnerne, hun i Spidsen, hver med et Vokslys syngende ud af Kirken og ind i Klosteret, man saa saa gennem et lille Gitter i den ene Væg, at den unge Nonne knælede inde bag Gitteret, foran altsaa inde i Kirken stod to Præster og læste Bønner og svang Røgelseskarret, imens blev hendes Haar klippet af og hun iført den graa Nonnedragt, som vi saa hun fik overrakt inde i Kirken efter at den var indviet, hun fik hvidt Slør og kom til at hedde Søster Marie Luise, om tre Aar skal hun have det sorte Slør.....

Mandag i Banken for den var lukket om Lørdagen og i Vatikanet med Ansøgningen, der er flot, den Herre som tog imod os var i Kjole og hvidt, de var meget flinke. Tirsdag ude og købe mig en dejlig Skindkrave Elektrisil eller Bisom, sidder nu i Varmen paa vort Værelse og drikker Rødvinstoddy.

I Dag Torsdag været hos Paven, i Formiddag til Audiens sammen med Fru Jespersen, vi gik op til 2 Sal ind i et stort Værelse hvor vi lagde vort Overtøj, derefter ind i en stor Sal hvor vi sad langs Væggene, mens jeg ventede, det var en rød Sal, Gardinerne røde, en rød Tronstol med Guld, rødt Silkedamask paa Væggene og nogle store dejlige Malerier, Loftet var kønt, Tronstolen ved den ene Ende af Salen og ved den anden en Forhøjning med et stort Kors hvor paa var et Kors af Marmor under det var der en stor knælende Engel forgyldt. Da vi skulde ind til Paven kom vi ind i tre Værelser, man kunde se en lang Række Værelser, der blev

vi stillet op langs Væggen og da Paven kom ind saa knælede vi mens han gik hurtig fra den ene til den anden og rakte sin Haand frem, man førte den til sin Mund, der var nogle som blev præsenteret for ham og som blev særlig velsignet, mest unge Ægtefolk, saa gik Paven til den anden Stue og vi rejste os men maatte knæle da han gik tilbage, saa var det hele forbi og vi tog tilbage til Pensionen, det Værelse hvor vi var til Audiens i var ogsaa rødt men der var lange hvide tætte Gardiner for Vinduerne og rødt Moara som Tapet, der var en meget bred Frise langs Loftet oliemalet, i det næste Værelse var der Gobelin paa Væggene.

Torsdag om F. ude at købe Julegodter som vi spiste om Aftenen da Frk. Ihlen og Haneborg var inde hos os, om Eftermiddagen paa Monto Pinsio at høre Musik, pragtfuldt Vejr, dejlig Sol blaa Himmel godt Musik, til The hos Fru Velschou Rasmussen. I Gaar kom Hr. Vermeren fra København han fortalte om den gruelige Storm og Højvande hjemme. Hr. Hassel er kommet fra Triest, der var Togulykke under Vejs, Togenen mødtes og det ene Tog tog to Vogne med sig, der blev 30 saaret og to Døde, til Morgen kom Grev Mannerheim, han er paa Lyngby Landbrugsskole, vi blev præsenteret for ham, et meget ligefremt og naturligt Menneske.

Juleaften gik hyggeligt og godt, Olga og jeg læste Julesalmer og Evangeliet før vi spiste, Maden var tarvelig, Suppe med Maggaroni, Omelet Appelsin, var inde hos de norske Damer, der var nok saa højtideligt pyntet, vi spiste Knas og

Appelsiner. Tante A. var med men gik tidlig hjem, spiste saa Lagkage og drak Champagne, gik til Midnatsmesse i den franske Kirke, det var en stor Concert der var Kor og Solosang baade Herre og Dame ingen Messe men Sang og Orgelspil, det tordnede og lynede mens vi var i Kirken og da vi gik hjem, det havde regnet men var Tørvejr baade da vi gik til og fra

Nytaarsaften var en Tur i Foreningen der var 90 saa der var fuldt Hus, vi fik Kaffe og gode Kager, saa var der en norsk Herre som gjorde Kortkunster, der var morsomt, saa sang den danske Herre ikke godt, senere fik vi skaaret Smørebrød og Rødvin, Kl. 12 blev der talt lidt og saa var der ganske stille 2 Minutter, saa slog Uhret 12 Slag lige før blev det elektriske Lys slukket kun Vokslys brændte, da det var Midnat tændtes alle Lys igen og Formanden ønskede glædeligt Nytaar, vi var saa sammen en Tid, gik saa hver til sit, der blev skudt meget lige ved Midnat og de smed gamle Vinflasker og Potteskaar ned paa Gaden, vi kom godt hjem men der var Masser af Glasskaar at gaa i.

Torsdag d. 13. Vi kørte fra Rom Kl. 7 $\frac{3}{4}$, der var fire Herre foruden os tre Damer i Kupeen og alt vort Rejsetøj, den ene stod ud i Napoli, efter som Natten gik blev der grulig varmt i Kupeen, der kunde ikke lukkes for Varmen og da Toget stadig gik igennem Tunneler saa maatte Vinduet være lukket, hen paa Morgen blev jeg utilpas gik ind paa W.C. og besvimeede, jeg sundede mig saa lidt og gik tilbage til Kupeen

hvor jeg lagde mig ned med mit Hoved i Olgas Skød, fik en Skive Citron af en af de Rejsende den lavede svært op, om Morgen fik jeg en Vermuth, var temmelig træt hele Dagen. Der var ualmindelig smukt at køre med Banen langs Havet hele Tiden til den ene Side og Klipper og Skrænter til den anden. Turen over Strædet var dejlig, vor Kupe kørte lige ud paa Færgen saa vi ikke behøvede at flytte vort Tøj, der var smukt ved Messina og Vejret godt. Kørte saa videre til Taormina.

Paa Sicilien kører Toget ogsaa langs Kysten hele Tiden, da det er en Klippeø saa Banen slet ikke kan komme ind i Landet, der er mange Tunneler fra Messina til Taormina. Stationen ligger helt nede ved Vandet saa vi tog en Vogn op til Hotellet, ..

Om Aftenen fik den lille Vestindiske Dame os Skandinaver til at leje Selskabslege sammen med den hollandske Maler, en engelsk Dame som har Plads her i Byen og en ung engelsk Pige som kom nu til Middag, alle legede som var vi store Børn, det gik helt muntert til, Tjenerpersonalet stod en Tid inde i Spisestuen og morede dem over os. I Dag Tirsdag regner det fra Morgenstunden saa vi maa holde os inde.

I Mandags fandt Olga de første Anemoner, klare smalle lille Blade meget smukke. ...

Vi havde god Plads hele Vejen til Palermo. Da vi kom til Palermo kom der to Fakino, tog Tøj ud af Kupeen, de kørte det paa en Vogn uden for Stationen, da de kom dertil for flere Kuske over Vognene paa en Gang, de sloges med Fakinoerne om

Kufferterne, Frk. Arnte saa to som sled i en Kuffert, hun for hen og slog løs paa dem med knyttede Hænder og brugte Mund, det endte med at en fik Hanken og en anden Kufferten, før vi vidste af det var Tøjet spredt paa fire fem Vogne, Frk. Arnti mistet sin Pung, jeg kom til en Vogn hvor der laa 3 Kufferter, saa kom en Kusk og vilde tage den ene, jeg slog i Gaden med Olgas Stok og brugte Mund paa dansk, Manden slap Tøjet og saa ganske forskrækket paa mig, Olga kom med den hankeløse Kuffert i begge sine Arme, hun morede sig over alt det Paastyr. Frk. Ryhn skændtes med nogle Kuske og Frk. Arnti var paa Politikontoret om sin Pung, vi fik nu en Kusk til at køre, da vi havde kørt lidt vendte vi om, han talte saa med en paa Gaden, grinede og vendte saa igen, han havde faaet at vide at de var hos Politiet endnu. Nu begyndte det at hagle saa vi frøs, de kørte ganske langsomt, vi kom saa til Klosteret hvor vi skulde være, var lige lukket ind da den anden Vogn kom, nu vilde vi betale men de forlangte 60 Lire for hver Vogn, vi fik det slaaet ned til 80 Lire for begge Vogne men saa var der en Mand som havde kørt med vor Vogn han vilde ikke gaa før han fik 5 Lire, vi maatte saa give ham det for at Nonnerne kunde faa Fred. Værelserne var ikke færdige for Huset var under Reparation, vi blev saa i Spisestuen til vi havde spist og skulde i Seng, vi fik Speglæg, Brød, brasede Kartoffler, afskaaret kold Steg og Pølse og dejlig The, det var hyggeligt og godt, da vi saa længe har faaet varmt Mad hver Gang vi spiste. Søstrene er

milde og venlige. Vi tog fra Gardini Kl. 7½ og var i Messina kl. 4½. Vore Værelser er dejlige, gode Senge to Tæpper og en lille Dyne som Tyskerne bruger, Søster Elisabeth er tysk, her er en Frau Oberin og to Schwester. Schwester gaar i Byen og vaager hos Syge om Natten.

Torsdag har sovet godt i Nat, kom ned og fik Kaffe med frisk Brød, vi gik saa alle fire op i vore Værelser igen, skulde have vort Overtøj og lignende. Olga og jeg har redet vore Senge, men opdagede da vi vil gaa ud igen, at vi er laaset inde, vi skal nemlig gennem det andet Værelse for at komme ud, men Damerne er gaaet og har laast Døren, taget Nøglen af, vi har banket og prøvet paa at hidkalde Haandværkerne men umuligt, vi maa vente til Søster kommer og gør i Stand her før kan vi ikke komme ud. Olga stopper Strømper og jeg har skrevet alt dette, vi kan rigtig nok sige at vi er gaaet i Kloster, det er den 9. Februar. Søster kom Kl. 12 og vilde gøre i Stand saa kom vi ud,

Torsdag rejste vi fra Palermo, Turen over Havet var streng vi var Søsyge, fire i en Kahyt, Frk. C var bra, var i Napoli 7½ om Morgenen, altsaa paa 13 Timer. I Napoli tog en Fakino vor Tøj ud til Vognen, kørte saa til et mindre Skib som skulde sejle til Sorrento, der blev sagt at det sejlede Kl. 13 og var i Sorrento Kl. 11, vi bad om at faa vore Penge igen, men det var der ikke Tale om, vi satte os i Salonen og skulde drøfte Sagerne, pludselig mærker vi at vi sejler, det var altsaa Meningens at vi var tre Timer om at sejle, altsaa var vi i Sorrento 11 om

Formiddagen, vi tog en Vogn til Meta, skulde derfra med Rutebil til Positano, maatte dog køre med samme Vogn lige her til da Bilen først kørte Kl. 6 om Eftermiddagen ...

Mandag en Tur opad Fjeldet, paa Vejen ned faldt jeg og trillede ned af en Afsats, slog mig godt, men rejste mig og vi gik hjem, maatte gaa til Ro og laa til Torsdag, Onsdag kom Frk. Lund, Torsdag Frk. Ryen og Arnoj saa nu er her en hel norsk Koloni, Frk. Haneborg ligger af Gulsot. ...

Lørdag fint Vejr dejlig Køretur til Amalfi, der er 39 Bugter som Vejen gaar ind om, et Sted er en By som ligger helt i Skygge, Husene ser ud som om den var uddød, der er en Kirke, et andet Sted laa Byen længere inde. Vejen gik over en Bro og der er Vand helt ind til Byen ind under Broen og langt ind i en smal Bugt hvor der ligger nogle Huse. Det er en meget vild Natur, bratte Klipper meget er dog tilplantet men mange Steder er det kun Granit eller Sten, pludselig kan man se Have og Huse højt oppe, alle Vegne er der Kirker eller Kloster, altid højt oppe og altid ligesaa yderligt som muligt. Man kommer gennem to Byer før Amalfi, strax synes man at alle Citronhavene og Vinstokkene skæmmer den, for Citronerne er dækket for Vind og Sol og Vinen er jo kun tørre Stokke og det er overalt man ser det, selv Byen er smilende og ligger smukt ved en Bugt, vi tog ind paa Hotel Luna med vort Tøj gik en Tur til Domen, den er smuk, med Mosaik øverst oppe og en smuk Buegang, vi kom fra den forkerte Side og maatte gaa gennem en lang

mørk snæver Kældergang, selve Kirken er køn. Prædikestolen er med Bronzerelief, der er en sort Madonna i et af Sidealterne, der er en smuk Krypt med en dejlig Broncestøtte af St. Andreas Byens Skytshelgen, Springvandet paa Torvet forestiller ogsaa St. Andreas. Var oppe paa et gammelt Kloster som nu er Hotel, alle Cellerne er Soveværelser, selve Capellet og Kirken er smukt bevaret og benyttet endnu, der var en Julekrybbe med Jesusbarnet, de tre Visemænd, udenfor saa man Huse med forskellige Handel i og man ser Folk komme ned fra Bjærgene, Hyrderne spiller for Faarene, aller øverst ligger Nazaret, Engle svæver over det hele. Klosteret ligger temmelig højt, man kan blive baaret op i Stole for tre Lire, der er en lang Søjlerække ude langs Havet hvorfra der er storartet Udsigt over Havet. Vi spiste vor Mad paa Hotel Luna, ogsaa gammel Kloster, der har Ibsen boet, man faar hans Værelse med Skrivebord at se, var senere ved Stranden, havde en god Tur tilbage til Positano. ...

Onsdag rejste vi til Capri, tog i en Robaad ud Kl. 8, kom i det lille Dampskib og sejlede til Capri, herlig Tur god Udsigt over Fjeldene, maatte atter i en lille Baad for at komme i Land, en Kone tog vort Tøj paa Hovedet til vi kom til en Vogn, med den kørte vi op til Byen Capri, men kunde ikke køre lige til Hotellet, maatte gaa det sidste Stk. gennem smalle trange Gader, her er godt optaget. ...

Fredag i Pompei, der er en Masse Huse ja hele Gader er udgravet og Murene er godt bevaret,

der er flere Steder hvor man kan se Billeder paa Væggene, der ligger mange Krukker som er fuldstændig hele, man ser i Musæet flere Ting som er brugt og Kager paa Skaale.

Fredag Aften fik vi den Ide at rejse sammen med Hr. og Fru Jespersen som var i Napoli, tilbage til Rom samme Nat, i et Nu fik vi pakket, rejste Kl. 11½ fra Napoli og skulde efter Planen være i Rom Kl. ½ 8 om Morgenen men var først i Rom Kl. 12 altsaa 4½ Time forsinket. Bor nu hos Lucarini, hvilte om Lørdagen og skrev Breve. Søndag en Tur paa Monte Pinsio og hørte Musik. Efter Middag en Tur paa Corcoen vilde spise Is hos Aranga, men da Olga og jeg kom derned saa var der en Procession som drog gennem Gaden, vi stod saa og saa paa det, der stod to Rækker Soldater paa hver Side og Masser af Folk stod og saa paa dem, der var et Utal af røde Faner, baade Kvinder og Mænd deltog, der var Musikkorps. Folk raabte Hurra jublede og klappede, pludselig ser vi en Stol fare ud i Hovedet paa Processionen. Folk styrtede af Sted opad den Gade hvor vi stod, vi kunde ikke begribe hvorfor de løb, men da der i det samme lød Skud, saa var vi klar over at nu var det paa Tiden at hytte sit Skind, vi løb opad Gaden, Olga ind i en Port, jeg saa nogle løbe ind i en Kaffe, vilde med, der gik en Jærndør ned, saa videre men tilbage og saa efter Olga, hun kom og vi løb ind ad en Sidegade, saa hjemad, gik paa Terverno Russa og spiste Is var senere ned paa Corsoen der var roligt, der stod i Avisen at der var to saarede. ...

Rejser saa i Morgen Onsdag d. 22. fra Rom til Florens.

Rejste fra Florens Mandag Aften 11½, I Dag Onsdag læser vi i Aviserne er der bliver Generalstrejke hjemme, saa vi bliver her nogle Dage.

Fra Innsbruck rejste vi til München, ...

Om Aftenen rejste vi til Berlin, Turen gik godt vi kom til Berlin om Morgenen og fik et lille Værelse hvor Olga maatte lige paa en Sofa. Vi var ude at se Byen og Forretningerne, Varene er meget billige, Maden udmærket og billig.

Vi var i det danske Konsulat og fik der at vide at der var omtrent Ro hjemme saa vi kunde godt rejse hjem, var to Dage i Berlin, rejste saa til København, tog af Sted om Onsdag Morgenen i Snevejr, Rejsen gik godt, vort Tøj og Pas blev efterset, de tog lidt ned i Kufferten men der var intet der skulde fortoldes, saa ind i et lille Rum hvor vi blev undersøgt om vi havde noget gemt paa os, det var hurtig forbi og saa ud paa Færgen, den var dansk det var helt rart at være under dansk Flag igen, det var dejlig Vejr og aldeles stille saa vi var ikke Spor af Søsyge. Fra Gedser tog vi med Toget og var i København ved 1 Tiden om Aftenen, saa var vor Rejse til Italien overstaaet, det har været en god og dejlig Tur, vi har set og hørt meget og lært en Del.

Vi rejste fra Bloustrød Fredag den 28 Oktober og kom tilbage til Bloustrød Fredag den 7 April

Årsberetning

Ved Kit Bisgård

Ved generalforsamlingen d. 15. maj blev Jette Stoltenberg indvalgt i bestyrelsen, idet Esther Andersen ikke ønskede genvalg, desværre på grund af sygdom. Vi takker for Esthers arbejde i bestyrelsen og ønsker god bedring.

Vores sæson indledtes med et besøg på Fjordmuseet i Jyllinge d. 12. september, da vores medlem, Hans Peter Jensen, havde været så venlig at love os at vise rundt. Det var en vidunderlig aften, så vi begyndte udendørs, hvor vi hørte om museet, samtidig med at vi nød udsigten over fjorden med den nedgående sol. Myggene fik os til at fortrække indendørs, og efter kaffe/te fik vi en spændende gennemgang af det højst interessante museum. Jeg kan varmt anbefale de medlemmer, der ikke var til stede, at besøge museet.

D. 10. oktober havde vi besøg af fhv. orlogskaptajn Eigil Jørgensen, der talte over emnet: København terrorbomber. Her fik vi ikke en historikers gennemgang af bombningen i 1807, idet det var tydeligt, at det var en orlogskaptajn, der talte. Det var en meget interessant gennemgang, også for folk, der ikke har aner i København.

D. 7. november kom historikeren, Søren Toft Hansen, fra Aalborg for at tale om brugen af aviser i slægtshistorien. Vi fik mange gode råd, således, at hvis man leder efter en begivenhed og finder den i en avis, så bør man også kigge de andre

aviser fra området igennem for at få belyst sagen fra alle sider. (De fleste byer havde 4 forskellige aviser i begyndelsen).

D. 5. december havde vi vores hyggelige julemøde, hvor vi fik talt om mange aspekter ved slægtsforskningen.

Da Mormonkirken skal bygges større, kan vi ikke være der i hele 2003, men vi har været så heldige, at vores bestyrelsesmedlem, Niels-Bjarne Kristensen har udvirket, at vi i foråret har kunnet holde vores møder i Nordeas meget hyggelige mødelokaler i Algade. Det første møde her holdtes den 9. januar. Som sædvanlig i januar var det medlemmernes egen aften. Arrangementet gik ud på, at medlemmerne efter tur skulle fortælle om deres egen forskning eller fremvise spændende arvede ting i deres eje.

Aftenen blev en succes, idet vi nok kun nåede ca. halvdelen af bidragene, som alle var meget interessante. Vi lovede derfor, at succesen skulle gentages snarest muligt. Ydermere viste det sig, at flere af bidragsyderne sagtens kunne udfylde en hel aften med deres forskning, så også det vender vi tilbage med. Det er svært at fremhæve noget fra aftenen, men jeg vil dog lige omtale den mægtige Frederik d. andens bibel fra 1588 - 89, som var gået i arv gennem mange generationer i Aino Kronsells familie.

Det følgende arrangement d. 4. februar var med vores gode, gamle kending, Erik Kann, som vi jo må have hvert år, da han altid udvider vores horisont med sin enorme viden. Denne gang lærte vi om, hvordan vi kunne finde frem til forfædrenes rette matrikelnummer. Det var lettest, hvis de var selvejere.

Onsdag d. 5. marts kom arkivar ved Landsarkivet for Sjælland m.m., Jørgen Mikkelsen, for bl. a. at fortælle om fængelsarkiver. I tilgift fik vi en meget levende gennemgang af straffemetoder i Danmark gennem tiden.

Den 3. april havde vi besøg af tidligere overlæge Ole Helmig. Det var nok den morsomste aften, vi har oplevet i vores forening, idet Ole Helmig med megen lune fortalte om tildragelser fra sin lægegerning. Vi fik dog også en alvorlig del, der især handlede om tuberkulosens hærgen og tidligere tiders forsøg på at helbrede den.

I det kommende efterår skal møderne holdes i et lokale i Kildegården. Siden vi var der for efterhånden adskillige år siden, er prisen for leje af lokale heldigvis sat ned til en tiendedel af den gamle pris, så vi ikke bliver ruineret af at være der.

Jeg vil som sædvanlig minde om, at vi har vores egen Hvem Forsker Hvad, som kan ses på foreningens hjemmeside. De af medlemmerne, der ikke har bidraget til vores HFH, gør klogt i at gøre det.

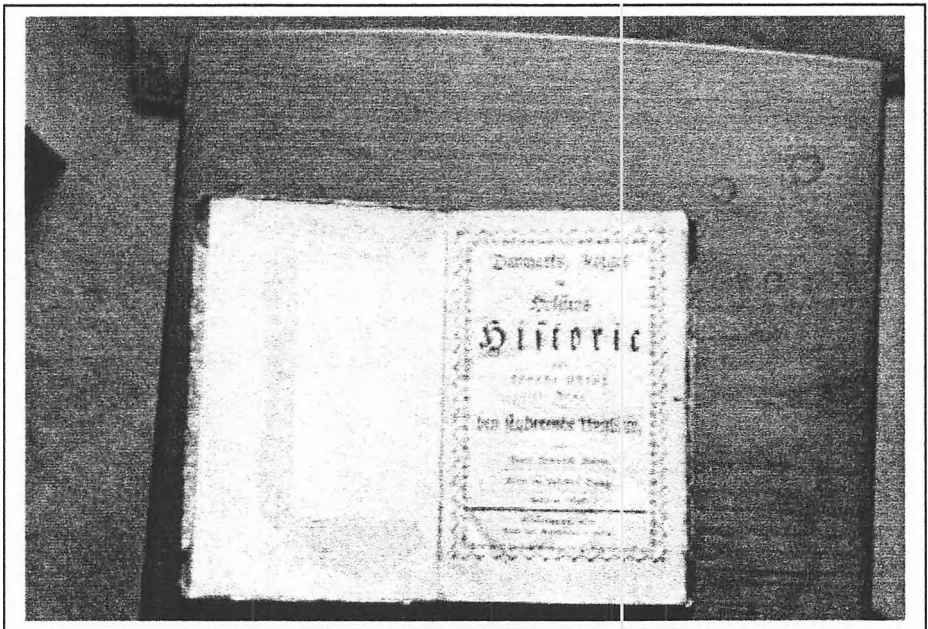
Jeg kan også anbefale, at man bringer indlæg i den af Sammenlutningen af Slægtshistoriske foreninger udgivne Hvem Forsker Hvad. Hvis man indsender et indlæg, er man forpligtet til at aftage et eksemplar, der p.t. koster 120 kr.

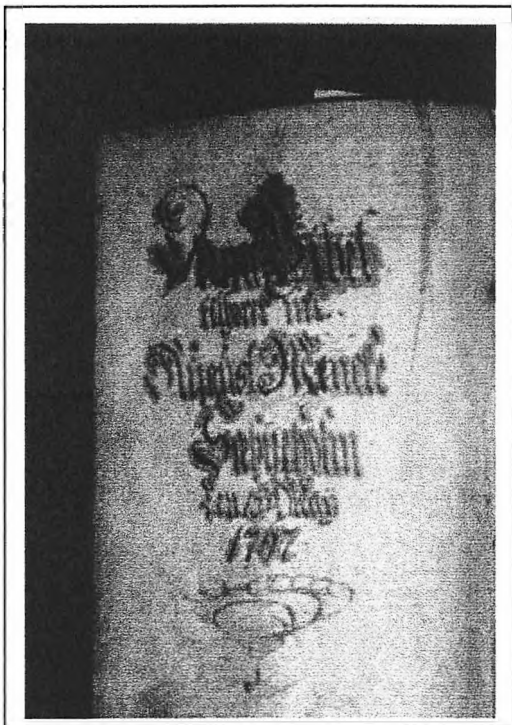
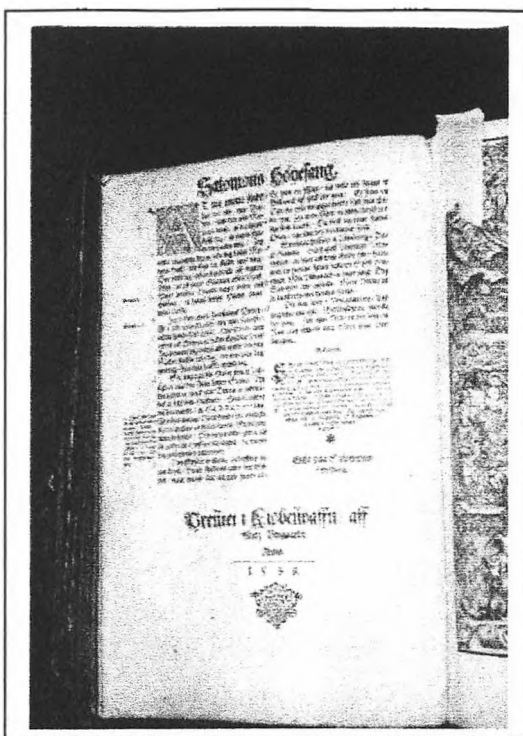
Endelig kan jeg anbefale slægtsforskerkurset på Nørgaards Højskole, hvor man ikke alene hører mange gode foredrag, men også har lejlighed til at drøfte sin slægtsforskning med ligesindede. Det finder altid sted fredag til søndag i begyndelsen af efterårsferien.

Til sidst en tak for det store arbejde, redaktørerne af vores årsskrift yder. Ligeledes tak til Jens V. Olsen for arbejdet med vores hjemmeside. Også en stor tak til Niels-Bjarne, som har skaffet os husly i forårssæsonen. Endelig tak til Henning Kiilerich for at vi i første del af sæsonen har kunnet være i de smukke lokaler i Mormonkirken.

Vi er nu 87 medlemmer.

Billeder af den i beretningen omtalte bibel.

Bestyrelsen for Roskildeegnens Slægtsforskerforening

Kit Bisgård, formand, Åstoftens 14, Svogerslev, 4000 Roskilde,
tlf. 4638 3514.
E-mail: kitbi@get2net.dk

Flemming Molin, kasserer, Dronning Ingeborgs Vej 1, 4000 Roskilde,
tlf. 4635 3118.
E-mail: molin@post5.tele.dk

Karna Hansen, sekretær, Æblehaven 106 st.th., 4000 Roskilde,
tlf. 4636 1056.
E-mail: karna@email.dk

Niels-Bjarne Kristensen, Dronning Sofiesvej 22, 4000 Roskilde,
tlf. 4635 3773.
E-mail: labenbk@post11.tele.dk

Jette Stoltenberg, Hallingparken 7,6., 2660 Brøndby Strand,
tlf. 4373 0402.
E-mail: jette.stoltenberg@vip.cybercity.dk

Foreningens hjemmeside på Internettet:

<http://home6.inet.tele.dk/jvo/rsgp>

Herold

ISBN 87-89165-05- 5
ISSN 0904-1427